

Література

1. Присяжнюк М.В. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / М.В. Присяжнюк, М.В. Зубець, П.Т. Саблук та ін. / за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. Безуглий М.Д. Сучасний стан реформування аграрно-промислового комплексу України / М.Д. Безуглий, М.В. Присяжнюк. – К. : Вид-во "Аграр. наука", 2012. – 48 с.
3. Лохоня О.Я. Вівчарство України: оцінка нинішнього стану та перспектив відродження / О.Я. Лохоня. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://agrotimeteh.com.ua>.
4. Сокол О.І. Шляхи відродження вівчарства України / О.І. Сокол. – Харьков : Вид-во "Бізнес-Інформ", 2001. – 208 с.
5. Сухарлєв В.А. Экономические аспекты овцеводства Украины / В.А. Сухарлєв // Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. – Сер.: Економічні науки. – Луганськ : Вид-во ЛНАУ. – 2004. – № 34/46. – С. 341-345.

Дындин М.Л. Перспективы развития овцеводства в сельскохозяйственных предприятиях западных областей Украины

Разработаны пути оптимизации породной структуры овцеводства в сельскохозяйственных предприятиях западных областей Украины, в соответствии с приоритетными направлениями развития отрасли. Установлено, что в сельскохозяйственных предприятиях западных областей Украины в 2020 г. будет удерживаться более 45 тыс. голов овец, в том числе более 27,4 тыс. овцематок. Оптимальное валовое производство невыстиженной шерсти составит 62,7 т, мяса овец – 245,6 т.

Ключевые слова: развитие, сельскохозяйственные предприятия, овцеводство.

Dyndyn M.L. Prospects for the development of sheep farms in the western regions of Ukraine

Developed ways to optimize the structure of sheep breeding farms in the western regions of Ukraine, according to the priority areas of the industry. Established in farms western regions of Ukraine in 2020 refrain over 45 thousand head of sheep, including more than 27,4 thousand ewes. The optimal total production of raw wool will be 62,7 tons of meat sheep – 245,6 tons.

Keywords: development, farms, sheep.

УДК 330.338

Доц. С.Т. Дуда, канд. екон. наук;
магістрант А.О. Танцюра – Львівська КА

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто та проаналізовано ефективність виробничого потенціалу підприємства. Розглянуто різні підходи до оцінювання визначення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства для забезпечення його належної та високої ефективності. Взято до уваги та охарактеризовано цільову оцінку відповідності виробничого потенціалу підприємства.

Ключові слова: виробничий потенціал, оцінка виробничого потенціалу, підприємство, методи оцінки виробничого потенціалу.

Актуальність проблеми. Виробничий потенціал є важливою складовою потенціалу підприємства, його ефективне використання дає змогу підприємству значно вплинути на його конкурентоспроможність. Ефективність функціонування виробничого потенціалу підприємства визначає ступінь досягнення потенційного результату діяльності підприємства за певний період часу.

Мета дослідження полягає в тому, щоб узагальнити методичні підходи оцінки ефективності використання виробничого потенціалу підприємства.

Виклад основного матеріалу. Під поняттям "потенціал" в економіці розуміють джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використані для вирішення якого-небудь завдання, досягнення певної мети. Публікації з теорії потенціалів стосуються такого оцінкового показника, як економічний потенціал підприємства. У широкому сенсі економічний потенціал – це сукупна здатність економічної одиниці до виробництва, будівництва, вкладення, надання послуг і здійснення будь-якої іншої економіко-соціальної функції.

Невід'ємною частиною економічного потенціалу підприємства є виробничий потенціал. Під терміном виробничий потенціал підприємства найчастіше розуміють сукупність ресурсів підприємства [3]. Він є однією з основних характеристик підприємства і безпосередньо пов'язаний з соціально-економічним розвитком країни. Виробничий потенціал підприємства – це система взаємопов'язаних елементів (засобів, запасів, джерел), що виконують різні функції в процесі виробництва продукції та розвитку підприємства. Фінансове становище підприємства значною мірою обумовлюється його виробничою діяльністю. Тому, аналізуючи фінансове становище підприємства (особливо за попередній період), потрібно оцінити його виробничий потенціал.

З огляду на це, постає питання про вибір методів оцінювання виробничого потенціалу підприємства, які дають змогу обґрунтовано визначати внутрішні можливості суб'єкта господарювання, виявляти приховані резерви, забезпечувати підвищення ефективності діяльності. Недосконалість науково-обґрунтованої методології оцінки і чітких практичних рекомендацій з управління виробничим потенціалом підприємств значно обмежує можливості ефективного функціонування суб'єктів господарювання.

Головна складність оцінки виробничого потенціалу підприємства полягає у потребі дослідження та оцінки всіх компонентів у взаємозв'язку та динаміці. Питання оцінки ефективності формування та використання, економічного та виробничого потенціалів підприємства розглядали такі науковці, як: А.І. Анчишкін, О.В. Ареф'єв, З.В. Герасимчук, Л.Л. Ковальська та ін. Тому дослідження цього питання є особливо актуальним і потребує значної уваги.

Для визначення розміру виробничого потенціалу в різних концепціях використовують різні підходи. Є такі три основних підходи для визначення виробничого потенціалу підприємства, як: ресурсний (обліково-звітний), структурний (функціональний) і цільовий (проблемно орієнтований).

Ресурсний підхід визначає виробничий потенціал як сукупність виробничих ресурсів, оцінює його величину як суму фізичних і вартісних оцінок окремих його складових. Основним призначенням ресурсного підходу є визначення оптимального співвідношення між матеріально-технічними, трудовими, енергетичними, інформаційними та фінансовими ресурсами з метою досягнення максимального виробничих результатів. Ресурси мають вартісну оцінку та цільову спрямованість на створення доданої та споживної вартості. Кожен із цих видів ресурсів має свій внесок у формування кінцевих результатів. Як наслідок, потрібно враховувати, вивчати та формувати структуру складових виробничого потенціалу з метою досягнення максимальних у поточних умовах результатів.

Структурний підхід визначає раціональну структуру виробничого потенціалу підприємства на основі прогресивних норм та нормативів, заданих передовими технологіями та організацією виробництва, що існують в галузі. Для того, щоб визначити структурні характеристики потенціалу, досліджують:

- масштаб потенціалу і його просторове розміщення;
- характер діяльності, що здатний виконувати виробничий потенціал – об'єкт дослідження;
- ступінь замкнутості.

Ці структурні характеристики виробничого потенціалу дають змогу оцінити стійкість і динамічність системи загалом.

Аналіз і оцінка структурних характеристик виробничого потенціалу пов'язані з визначеними труднощами, оскільки всі його елементи функціонують одночасно, у сукупності й взаємодії. Це призводить до того, що важко встановити значення кожного типу ресурсів окремо для оцінки діяльності всього потенціалу. До структуроутворюючих елементів потенціалу можна віднести технологію й організацію.

Однак варто зауважити, що проблемою структурного підходу є те, що відповідність одних елементів іншим стримує розвиток та вдосконалення потенціалу загалом. Тобто застаріле обладнання підприємства не дає змоги впроваджувати нові технології, а це, своєю чергою, призводить до того, що випускається неконкурентоспроможна продукція.

Цільовий підхід – це визначення відповідності наявного потенціалу досягненню намічених цілей, визначає його величину як рівень відповідності окремих складових потенціалу необхідному чи ідеальному уявленню про склад, структуру і механізми функціонування потенціалу щодо виготовлення конкурентоспроможної продукції.

Аналіз ефективності використання виробничого потенціалу можна виконувати за допомогою експертних оцінок, які складаються за такою шкалою:

- 5 – повна відповідність;
- 4 – відповідність в основному;
- 3 – відповідність у великій кількості елементів;
- 2 – незначна відповідність;
- 1 – відповідність у другорядних елементах;
- 0 – невідповідність.

Одержані оцінки дають змогу визначити рівень відповідності виробничого потенціалу підприємства обраним стратегіям окремих складових. Враховуючи значущість цих складових для виробничого потенціалу, що визначається експертами у відповідних коефіцієнтах, можна визначити загальну цільову оцінку виробничого потенціалу. Одержані значення дають змогу зорієнтуватись в тому, які заходи необхідно здійснити на підприємстві для забезпечення виконання стратегій. Ефективність виробничого потенціалу можна розглядати у двох вимірах – технологічному та економічному [1].

Економічна ефективність виробництва визначається технологічною ефективністю та економічно доцільним чи збалансованим поєднанням запасів і потоків різних виробничих ресурсів, які використовуються у процесі виготовлення

продукції. Потоки ресурсів, які надходять на підприємство, переважно залучаються у процес виробництва лише після перебування на стадії запасів. Тобто загальний процес виробництва можна уявити як формування запасу виробничих ресурсів і взаємодії цих виробничих ресурсів у процесі виготовлення продукції.

Табл. Цільова оцінка відповідності виробничого потенціалу підприємства

Рівень відповідності	Визначення рівня відповідності	Інтервал значення рівня відповідності
Відсутній	присутня загальна професійна орієнтація в галузі, на яку в майбутньому буде спрямована діяльність підприємства, перед формуванням яких-небудь конкретних цілей необхідні попередні заходи з формування відповідних компонентів виробничого потенціалу підприємства	0-0,2
Низький	необхідно посилити відповідність виробничого потенціалу за допомогою залучення зовнішніх джерел, такий потенціал потрібно використовувати для співвиконання робіт під керівництвом партнера	0,2-0,4
Середній	цей рівень дає змогу починати роботу з освоєння обраного напрямку діяльності, але для забезпечення відповідного розвитку потенціалу в процесі виконання робіт треба відновити окремі складові виробничого потенціалу за допомогою партнера	0,4-0,7
Високий	цей рівень дає змогу самостійно вирішувати основні проблеми, які пов'язані з переходом до нового напрямку діяльності та може забезпечити потрібний саморозвиток і посилення відповідності потенціалу цілям, що планується досягнути	0,7-0,9
Повний	елементи потенціалу підприємства достатні для успішного досягнення визначених цілей у необхідний термін	0,9-1,0

Ефективність функціонування виробничого потенціалу підприємств оцінюється здебільшого за допомогою відомих нормативних методів [2]. Однак динамічний розвиток економіки загалом і промислового виробництва зокрема потребує істотного вдосконалення та доповнення існуючих нормативних методів.

Висновки. Виробничий потенціал – це граничні виробничі можливості підприємства щодо випуску певного обсягу продукції чи надання послуг відповідних якості та асортименту з урахуванням вимог забезпечення стратегічної гнучкості виробничо-технологічної основи підприємства.

Сьогодні в Україні багато підприємств не використовують повністю свої виробничі потужності, а отже, і свій виробничий потенціал.

Отже, кожне підприємство повинне прямувати до високого рівня виробничого потенціалу, щоб самостійно вирішувати основні проблеми, забезпечити належним чином процес виконання робіт та перехід у новий напрям діяльності.

Література

1. Ішук С. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств / С. Ішук // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2005. – № 3. – С. 48-56.
2. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. / І.М. Репіна, О.І. Олексюк. – К. : Вид-во КНЕУ, 2006. – 316 с.
3. Хомяков В.І. Стратегія управління потенціалом промислового комплексу / В.І. Хомяков, Т.Г. Вяткіна, І.В. Познякова // Збірник наукових праць Черкаського держ. технолог. ун-ту. – Сер.: Економічні науки. – Черкаси : Вид-во ЧДТУ. – 2005. – Вип. 13. – С. 123-128.

Дуда С.Т., Танцюра А.О. Методические основы оценки производственного потенциала предприятия

Рассмотрена и проанализирована эффективность производственного потенциала предприятия. Рассмотрены различные подходы к оценке определения эффективности использования производственного потенциала предприятия для обеспечения его надежности и высокой эффективности. Учтена и охарактеризована целевая оценка соответствия производственного потенциала предприятия.

Ключевые слова: производственный потенциал, оценка производственного потенциала, предприятие, методы оценки производственного потенциала.

Duda S.T., Tantsiura A.O. Methodological framework for the assessment of the production potential of the company

Analysed the efficiency the production potential of the company. Considered different approaches to assessment determining the efficiency of the production potential of the company to ensure its proper and high efficiency. Was taken into account and described the target conformity assessment of industrial potential of the company.

Keywords: production capacity, the assessment of production potential, enterprise, evaluation methods of production potential.

УДК 338.23:336.74

Доц. Б.І. Кабаці, канд. екон. наук – Львівська КА

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ
НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ**

Проаналізовано теоретичні підходи до пояснення змісту економічного зростання та основних показників його вимірювання. Також висвітлено поняття державного регулювання економічного зростання в розрізі механізмів здійснення. Систематизовано та виділено основні форми державного регулювання економічного зростання.

Ключові слова: економічне зростання, економічний розвиток, ВВП, ВВП на одну особу, державне регулювання економічного зростання, механізми регулювання.

Вступ. Проблема забезпечення сталого економічного зростання набуває дедалі більшого значення, особливо з огляду на значну кількість загроз стрімкої глобалізації соціально-економічного розвитку. На економічне зростання впливає безліч факторів, зокрема і механізми державного регулювання. Зважаючи на лібералізацію грошового ринку та ринку капіталів, збільшення кредитної залежності країн від фінансових організацій та країн-позичальників, збільшення ролі кредитування в розвитку держави актуальним є питання щодо визначення впливу фінансово-кредитного механізму державного регулювання на економічне зростання. Ця проблематика не тільки актуальна, але й не до кінця вирішена, про що свідчить безліч проблем вітчизняної фінансово-кредитної сфери і несталий розвиток української економіки. Необхідність доопрацювання цього питання обумовлюється ще й тим, що намір України інтегруватися у європейській економічний простір зумовить зміни та реформування фінансово-кредитної сфери, а тому необхідно визначити, який буде мати вплив державне регулювання у цій сфері на якість і динамічність економічного зростання.

Мета дослідження. Систематизувати теоретичні концепції та підходи щодо пояснення впливу фінансово-кредитного механізму державного регулювання на економічне зростання.

Виклад основного матеріалу. Економічне зростання – це кількісна характеристика розвитку національної економічної системи, яка визначається зростанням масштабів її виробництва. В економічній літературі під економічним зростанням більшість науковців розуміють збільшення кількості товарів та послуг, які виробляє національна економіка. У деяких випадках зміст економічного зростання ототожнюється з поняттям економічного прогресу.

На сьогодні в економічній літературі не існує єдиного підходу щодо визначення показника, який в повному обсязі характеризує принципи економічного зростання. Залежно від обраного показника певним чином змінюється і визначення цієї економічної категорії.

Найпоширенішою величиною вимірювання економічного зростання є темп зміни ВВП (ВВП) з врахуванням динаміки середнього рівня цін. У такому випадку абсолютно логічним буде визначення економічного зростання як "...збільшення масштабів сукупного виробництва та споживання в країні, що характеризується такими макроекономічними показниками, як ВВП, ВВП, національний дохід. Воно вимірюється темпами зростання або приросту даних показників в кінці та на початку періоду або відношення приросту показника до його попереднього значення" [6].

Розглянемо підходи науковців до визначення економічного зростання. Для прикладу, Кемпбелл Р. Макконнелл та Стенлі Л. Брю визначають економічне зростання як: "...збільшення виробничих можливостей, що проходить зі збільшенням кількості використовуваних факторів виробництва або вдосконаленням техніки і технології" [3, с. 634]. Аналогічним чином трактують це поняття Р. Дорнбуш та С. Фішер: "економічне зростання – це зростання реального ВВП" [2, с. 21]. Більш чітко визначення терміна наведено в роботах П. Самуельсона та В. Нордгауза: "економічне зростання означає збільшення потенційного ВВП країни. Іншими словами, економічне зростання – це розширення межі виробничих можливостей країни" [7]. В українській економічній літературі економічне зростання визначається як "...збільшення обсягів сукупного виробництва та розширення можливостей економіки задовольняти зростаючі потреби населення в товарах та послугах" [1, с. 88].

Іншим показником, що визначає зміст економічного зростання, є темпи зміни реального ВВП (ВВП) в розрахунку на одну особу. У цьому випадку чинником економічного зростання є "...випереджаючі темпи зростання сукупного виробництва порівняно зі зміною (приростом) населення країни для підвищення рівня його добробуту" [7].

Більш ґрунтовним та об'ємним, на нашу думку, є визначення економічного зростання як довгострокової тенденції до збільшення обсягів сукупного виробництва, яке відбувається в умовах структурної перебудови економіки країни відповідно до нормативних вимог технологічного та соціального прогресу, а також підвищення ефективності відтворювальних процесів. Запропоноване визначення дає змогу виділити не тільки кількісні, а й якісні характеристики збільшення обсягів сукупного виробництва. Не викликає сумніву, що зростання ВВП може мати високу або низьку якість. Окремі економічні процеси та заходи регуляторного впливу держави призводять до зростання ВВП, але паралельно з